

УДК 378.091.12.001.3

**ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ СКЛАДНИКІВ
ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ВИКЛАДАЧІВ КОЛЕДЖУ**

В. В. Деміденко

**DIAGNOSTICS OF COLLEGE TEACHERS'
PROFESSIONAL AND PEDAGOGICAL COMPETENCY COMPONENTS
DEVELOPMENT**

V. V. Demidenko

Для діагностики рівня розвитку когнітивного складника професійно-педагогічної компетентності було визначено рівень декларативних (описових, «знати, що») і процедурних (таких, що надають алгоритм дії, «знати, як») знань викладачів з фаху та педагогіки. Використано метод експертного оцінювання (експертами виступили представники адміністрації закладів освіти та колеги-викладачі) на підставі спостереження занять, аналізу навчально-методичної документації та методичної продукції викладача, його участі в організації і проведенні семінарів, конференцій, педагогічних читань тощо, а також самооцінювання викладачем своїх фахових і педагогічних знань. Визначення рівня розвитку функціонального складника досліджуваної компетентності відбувалось у процесі вивчення сформованості у викладачів фахових і педагогічних умінь. Використано метод експертного оцінювання на основі спостереження й аналізу занять, участі викладача в роботі методичних комісій, а також самооцінювання ним своїх фахових і педагогічних умінь. Для діагностики рівня розвитку особистісного складника професійно-педагогічної компетентності як критерії обрано сформованість у викладачів емпатичності, здатності до рефлексії, комунікабельності, гнучкості особистості, здатності до співпраці, емоційної привабливості. Використано адаптовану методику групової оцінки комунікативної компетентності (ГОКК) М. Лук'янової.

У процесі складання характеристик проявів оптимального, достатнього та початкового рівнів розвитку складників професійно-педагогічної компетентності викладачів було використано методологію і термінологію таксономії Б. Блума, зокрема ієрархічно розташовані від нижчого до вищого рівні результатів навчання в когнітивній сфері за Б. Блумом (знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез, оцінювання) покладено в основу характеристики рівнів сформованості когнітивного та функціонального складників професійно-педагогічної компетентності викладачів.

Результати діагностування засвідчили переважання достатнього рівня розвитку у викладачів складників професійно-педагогічної компетентності. Тим самим підтверджено доцільність упровадження в практику розробленої та обґрунтованої моделі розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів у системі науково-методичної роботи коледжу.

Ключові слова: викладачі коледжу, професійно-педагогічна компетентність, складники, рівні розвитку, діагностика.

To diagnose the cognitive component development level of the professional pedagogical competency, the level of declarative (descriptive, “know what”) and procedural (providing action algorithm, “know how”) knowledge of specialty and pedagogics teachers has been defined. The method of expert evaluation (the experts were representatives of educational establishments managements and colleague-teachers) has been used on the grounds of lesson observation, educational-methodic documentation and methodic production of the teacher analysis, their participation in the organization and conduct of seminars, conferences, pedagogical readings and so on, as well as self-assessment of own specialty and pedagogical knowledge by the teacher. The development level definition of the researched competence functional component occurred in the process of teachers’ specialty and pedagogical abilities formation studies. The expert evaluation method has been used on the grounds of observation and knowledge analysis, teacher’s participation in the work of methodological boards, as well as their self-evaluation of own specialty and pedagogical abilities. To define the development levels of the personalized professional-pedagogical competency component as a criterion the teachers’ emphatic maturity, ability to cooperate; emotional attractiveness have been chosen. The M. Lukyanova adaptive method of group communication competency evaluation (GCCE) has been used.

During the process of making characteristics of manifestations of optimal, satisfactory and elementary development levels of professional-pedagogical competency components the methodology and terminology of B. Bloom’ taxonomy have been used, specifically hieratically located from lower to upper the educational result levels in the cognitive sphere according to B. Bloom (knowledge, understanding, application, analysis, synthesis, evaluation) were used as a characteristics basis of cognitive and functional components maturity levels of the teachers’ professional-pedagogical competency.

The diagnostics results proved the predominance of the satisfactory development level of professional-pedagogical competency components among teachers. Thereby, the reasonability of practice implementation of the developed and explained teachers’ professional-pedagogical competency development model in the system of scientific and methodological work of a college has been proved.

Key words: college teachers, professional-pedagogical competency, components, development levels, diagnostics.

Постановка проблеми. Проект Закону України «Про освіту» (2017) закріплює остаточний перехід вітчизняної системи освіти на компетентнісні засади, а також уперше ввів поняття «освіта дорослих» і визначає її як складову освіти впродовж життя, спрямовану на реалізацію права кожної повнолітньої особи на безперервне навчання з урахуванням її особистісних потреб, пріоритетів суспільного розвитку та потреб економіки. Неперервний професійний розвиток визначено в Проекті Закону як «безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти

професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності» (Верховна Рада України, 2017). У зв'язку з цим постає проблема вдосконалення професійно-педагогічної компетентності викладацького корпусу всіх без винятку закладів освіти, зокрема здійснювана на базі цих освітніх установ у міжкурсовий період.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Основні положення компетентнісного підходу як фундаменту сучасної освіти досліджували вітчизняні й зарубіжні вчені: В. Бахрушин (2016); Дж. Равен (2013); L. Salganik, D. Rychen, Urs. Moser & J. Konstant (1999); M. Sielatycki (2005) та ін. Суть, структура, зміст, процеси становлення і розвиток професійних компетентностей фахівців різних галузей знаходяться в центрі уваги таких учених, як О. Безносок (2015), Г. Удовіченко (2016) та ін.

Особистість педагога, структуру і зміст його професійно-педагогічної компетентності, професіоналізму, педагогічної майстерності вивчають: В. Гриньова і Л. Карпова (2011), Р. Гуревич і М. Кадемія (2013), Ю. Завалевський (2017), В. Пелагейченко (2009), І. Шмиголь (2011), К. Юр'єва і О. Тищенко (2014) та ін. Розвиток педагогічної компетентності, удосконалення педагогічної майстерності, зокрема в післядипломній освіті, є сферою наукових інтересів дослідників, серед яких: С. Бухальська (2012), С. Міщенко (2017) та ін.

Мета статті – схарактеризувати процедури й результати діагностики розвитку складників професійно-педагогічної компетентності викладачів коледжу.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний аналіз проблеми розвитку професійної, зокрема професійно-педагогічної, компетентності викладачів закладів вищої освіти дозволяє окреслити низку *суперечностей* між:

– зростаючими вимогами суспільства, працедавців та здобувачів освіти до якості підготовки професійно-технічних кадрів, з одного боку, та реальним рівнем професійно-педагогічної компетентності викладачів коледжів, які не завжди здатні кваліфіковано виконувати свої професійні обов'язки, з іншого боку;

– наявним емпіричним досвідом організації науково-методичної роботи в професійних коледжах та браком теоретичних розробок організації науково-методичної роботи в навчальних закладах цього типу;

– сучасними тенденціями розбудови відкритої освіти та нерозробленістю теоретичних і прикладних аспектів використання потенціалу взаємодії професійно-педагогічного та цілісного освітнього середовища закладу освіти з метою розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів.

У зв'язку з цим нами розроблено й теоретично обґрунтовано модель розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів (Деміденко, 2015), яку з метою перевірки було експериментально впроваджено впродовж 2012–2016 років в систему науково-методичної роботи низки коледжів.

У педагогічному експерименті брали участь викладачі Державного вищого навчального закладу «Куп'янський автотранспортний коледж», Автотранспортного коледжу ДВНЗ «Криворізький національний університет», Харківського механічного технікуму імені О. О. Морозова, Державного вищого навчального закладу «Гайворонський політехнічний коледж».

Експериментальні групи утворили викладачі Автотранспортного коледжу ДВНЗ «Криворізький національний університет» – група Е₁ – (72 особи), ДВНЗ «Куп'янський автотранспортний коледж» – група Е₂ (36 осіб). До контрольних груп увійшли викладачі Харківського механічного технікуму імені О. О. Морозова – група К₁ (35 осіб) та ДВНЗ «Гайворонський політехнічний коледж» – група К₂ (40 осіб), загалом 183 особи. Також у педагогічному експерименті на різних його етапах взяли участь 1340 студентів і 1128 батьків студентів.

До початку експериментального впровадження запропонованої і науково обґрунтованої моделі, тобто на констатувальному етапі педагогічного експерименту, було здійснено вимірювання вхідних рівнів сформованості складників професійно-педагогічної компетентності викладачів – когнітивного, функціонального та особистісного.

Для здійснення вимірювання було обрано достатньо організаційно складний і трудомісткий метод експертного оцінювання.

У закладах освіти, які брали участь у педагогічному експерименті, на констатувальному етапі було сформовано по дві групи експертів: адміністрація коледжу та колеги-викладачі. Для експертів розроблено бланки оцінювання рівня розвитку структурних складників професійно-педагогічної компетентності викладача. Метод експертних оцінок дає достатньо об'єктивні результати за умови, що кожна група експертів у

своєму складі має не менше 15 осіб. Ця умова дотримувалася в усіх випадках, за винятком групи експертів – представників адміністрації коледжу. З об'єктивних причин група експертів – представників адміністрації складалася з чотирьох-п'яти осіб: директор коледжу, заступник директора з навчальної роботи, заступник директора з навчально-виробничої роботи, заступник директора з виховної роботи, завідувач відділення та інші.

Для когнітивного складника передбачено 4 критерія (декларативні знання з фаху (дисципліни викладання); процедурні знання з фаху; декларативні знання з педагогіки; процедурні знання з педагогіки). За когнітивним складником викладач може отримати від одного експерта максимально 3 бали, отже, за цим складником викладач може отримати від кожного експерта максимально 12 балів. Сума балів вказується окремо в відповідному рядку таблиці. Після цього вираховується середній бал за складником: сума балів ділиться на кількість критеріїв. Для функціонального складника передбачено 6 критеріїв (фахові вміння; дидактичні вміння; виховні вміння; участь у роботі циклової (предметної) комісії; участь у семінарах, конференціях; видавнича активність; участь студентів у конкурсах, олімпіадах тощо). Тож максимальна сума балів може дорівнювати 18, а максимальний середній бал від експерта за функціональним складником залишається 3.

На наступному кроці для кожного викладача вираховується середнє арифметичне середніх балів від усіх експертів за кожним складником досліджуваної компетентності. Для когнітивного та функціонального складників середній бал 3 відповідає оптимальному, 2 – достатньому, 1 – початковому рівню розвитку складника професійно-педагогічної компетентності викладача.

Дещо складніша процедура виявлення рівня розвитку особистісного складника професійно-педагогічної компетентності, представленої шістьма властивостями: емпатичністю, здатністю до рефлексії, комунікабельністю, гнучкістю особистості, здатністю до співпраці, емоційною привабливістю.

У дослідженні було використано адаптовану методика М. Лук'янової (Лукьянова, 2004), спрямовану на групову оцінку професійно значущих особистісних якостей викладача.

Характеристика кожної професійно значущої особистісної властивості складається з восьми показників, які експерт має оцінити певною кількістю балів:

емпатичність: добре розуміє настрій студента; уважний до студента і його проблем; виявляє приязнь до студентів; уважний до настрою студента; урахує емоційний стан студента на занятті; готовий емоційно відгукнутися на проблеми співрозмовника; співчуває студенту при його невдачах; демонструє повагу до особистості студента;

здатність до рефлексії: цікавиться думкою студентів і бере її до уваги; уміє стримуватися, навіть коли студенти помиляються; може публічно визнати свої помилки; бере до уваги інтереси і схильності студентів; урахує свої помилки в минулому; у складних ситуаціях виявляє спокій та витримку; прагне постійно отримувати від студентів зворотній зв'язок; критично ставиться до своїх учинків, дій;

комунікабельність: говорить про свої складності та переживання студентам; легко встановлює контакт із більшістю студентів; виявляє готовність до обговорення зі студентами різних питань; прагне до встановлення довірчих стосунків зі студентами; цікавиться особистими проблемами студентів; виявляє інтерес до співрозмовника і його інформації; виявляє відкритість у спілкуванні; прагне підтримувати численні контакти з різними студентами;

гнучкість: не демонструє своєї зверхності над студентами; визнає за студентом право на власну думку; виявляє вимогливість і строгість; виявляє готовність до перегляду власної точки зору; володіє різними способами організації заняття; визнає рівність позицій студента і викладача; вміє аналізувати суспільні події і процеси; творчо, нестандартно ставиться до своєї педагогічної діяльності;

здатність до співпраці: привертає до себе високою ерудицією; підтримує конструктивну ініціативу студентів; виявляє прихильність до співрозмовника; уміє розв'язати конфліктну ситуацію; надихає інших на творчу діяльність; стимулює студентів до дискусії, активної бесіди; уміє слухати й чути іншого; виявляє щирий інтерес до студентів;

емоційна привабливість викладача: привертає до себе манерою поведінки; виявляє ввічливість; привертає до себе зовнішнім виглядом; тактовно звертається до студентів на заняттях та поза ними; викликає повагу оточуючих; цікавий у бесіді; має широке коло інтересів і захоплень; виявляє доброзичливість.

Кожна якість оцінюється за 6-бальною шкалою: 5 – виявляється часто, яскраво виражена; 4 – частіше виявляється, ніж ні; 3 – виявляється

не постійно, ситуативно; 2 – виявляється дуже рідко; 1 – повністю відсутня, ніколи не виявляється; 0 – не можу оцінити.

Оскільки максимальний сукупний середній бал за кожною якістю може дорівнювати 5, умовно визначимо, що реальний середній бал в інтервалі 0–3,0 будемо вважати таким, що відповідає початковому рівню, 3,1–4,0 – достатньому, 4,1–5,0 – оптимальному рівню розвитку відповідної професійно значущої особистісної якості.

Середнє арифметичне з сукупних середніх балів за всіма якостями можна вважати балом, який відображає рівень розвитку особистісного складника професійно-педагогічної компетентності викладача.

У процесі складання характеристик проявів різних рівнів розвитку складників досліджуваної компетентності ми спиралися на запропоновані упорядниками методичних рекомендацій щодо розроблення освітніх програм і стандартів вищої освіти підходи, а саме використовували методологію і термінологію таксономії Б. Блума (МОН, 2016, с. 20–21; Захарченко, Луговий, Рашкевич і Таланова, 2014, с. 20–23).

Так, слідом за упорядниками згаданих методичних рекомендацій, відомих фахівців та національних експертів з реформування вищої освіти, ми, зокрема, спиралися на виокремлені Б. Блумом та його послідовниками шість рівнів результатів навчання в когнітивній сфері, у нашому випадку – рівнів сформованості когнітивного та функціонального складників професійно-педагогічної компетентності. У таксономії Б. Блума ці рівні є ієрархічно упорядкованими від найнижчого – до найвищого:

1. Запам'ятовування, знання (Remembering, Knowledge) – здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи цілісні теорії тощо)

2. Розуміння (Comprehension, Understanding) – здатність розуміти та інтерпретувати вивчене. Це означає уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворити словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань.

3. Застосування (Application) – здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях, наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач.

4. Аналіз (Analysis) – здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних.

5. Синтез (Synthesis, Створення, Creating) – здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю.

6. Оцінювання (Evaluation, Evaluating) – здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі (МОН, 2016, с. 20–21; Захарченко та ін., 2014, с. 20–23).

Результати діагностики рівнів розвитку складників професійно-педагогічної компетентності викладачів – учасників експерименту представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Розподіл учасників експерименту за рівнями розвитку складників професійно-педагогічної компетентності

Група	Кількість осіб	Початковий		Достатній		Оптимальний	
		К-ть осіб	%	К-ть осіб	%	К-ть осіб	%
Когнітивний складник							
Е ₁	72	14	19,4	47	65,3	11	15,3
Е ₂	36	7	19,4	23	63,9	6	16,7
К ₁	35	7	20	21	60	7	20
К ₂	40	7	17,5	24	60	9	22,5
Функціональний складник							
Е ₁	72	16	22,2	44	61,1	12	16,7
Е ₂	36	9	25	21	58,3	6	16,7
К ₁	35	8	22,9	20	57,1	7	20
К ₂	40	9	22,5	23	57,5	8	20
Особистісний складник							
Е ₁	72	21	29,2	41	56,9	10	13,9
Е ₂	36	11	30,6	20	55,5	5	13,9
К ₁	35	10	28,6	19	54,3	6	17,1
К ₂	40	12	30,0	21	52,5	7	17,5

Висновки. Результати вхідного діагностування засвідчили переважання достатнього рівня розвитку у викладачів складників професійно-педагогічної компетентності: він був діагностований за когнітивним складником у 62,3 % учасників експерименту, у 58,5 % – за функціональним, у 54,8 % – за особистісним. Початковий рівень розвитку виявлено у 19,2 % викладачів за когнітивним складником, у 23, 2 % – за функціональним і в 29,6 % – за особистісним. Оптимальний рівень продемонстрували 18,4 % викладачів за когнітивним складником, 18,3 % – за функціональним і 15,6 % – за особистісним. Тим самим підтверджено доцільність упровадження в практику розробленої та обґрунтованої моделі розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів у системі науково-методичної роботи коледжу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бахрушин, В. (2016). Компетентності і результати навчання у нових стандартах вищої освіти. *Освітня політика : Портал громадських експертів*. Отримано з <http://education-ua.org/ua/articles/702-kompetentnosti-i-rezultati-navchannya-u-novikh-standartakh-vishchoji-osviti>
- Безносюк, О. О. (2015). Сутність та складові професійної компетентності слухачів навчальних закладів системи професійно-технічної освіти. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогіка, 5*, 147-153.
- Бухальська, С. (2012). Післядипломна освіта як засіб розвитку педагогічної компетентності викладачів медичного коледжу. *Нова пед. думка, 4*, 140–144.
- Верховна Рада України. (2017). *Закон України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017*. Отримано з <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- Гриньова, В. М., Карпова, Л. Г. (2011). Професійна компетентність учителя: суть, структура, умови формування. Харків : Вид-во Віровець А. П. «Апостроф».
- Гуревич, Р. С., Кадемія, М. Ю. (2013). Професійна компетентність педагога – необхідна умова його професіоналізму. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, 35*, 9-14.
- Деміденко, В. В. (2015). Модель розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів у системі науково-методичної роботи коледжу. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи, 44*, 40-50.
- Завалевський, Ю. (2017). Сутність професійної компетентності вчителя в реалізації Концепції Нової української школи. *Нова педагогічна думка, 1*, 11-15.
- Захарченко, В. М., Луговий, В. І., Рашкевич, Ю. М., Таланова, Ж. В. (2014). *Розроблення освітніх програм*. К. : ДП «НВЦ „Пріоритети”».
- Лукьянова, М. И. (2004). *Психолого-педагогическая компетентность учителя: диагностика и развитие*. М. : ТЦ Сфера.
- Міністерство освіти і науки України. (2016). *Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти*. Отримано з <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5555->
- Мищенко, С. Г. (2017). Розвиток професійної компетентності викладачів фундаментальних дисциплін у системі науково-методичної роботи коледжу машинобудівного профілю (Дис. ... канд. пед. наук). Отримано з <http://duan.edu.ua/uploads/spetsializovani-vcheni-radi-17/18848.pdf>
- Пелагейченко, В. (2009). Ключові компоненти компетентності вчителя. *Відкритий урок: розробки, технології, досвід, 2*, 55-60.
- Равен, Дж. (2013). Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация. М. : Когито-Центр.
- Удовіченко, Г. М. (2016). Психолого-педагогічне розуміння понять професійної та професійно-педагогічної компетентності. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія : Педагогіка і психологія, 1*, 359-364.

- Шмиголь, І. (2011). Сутність та структура професійної компетентності педагога. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 4 (1), 197-204.
- Юр'єва, К. А., Тіщенко, О. М. (2014). Компетенція, компетентність, міжкультурна компетентність учителя: сутність і зміст. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 42, 169-182.
- Tuning. Educational Structures in Europe. (2008). *Competences*. Retrieved from <http://www.unideusto.org/tuningeu/competences.html>
- Salganik, L. H., Rychen, D. S., Moser Urs., Konstant J. W. (1999) *Projects on competencies in the OECD context: analysis of theoretical and conceptual foundations*. Retrieved from <http://hdl.voced.edu.au/10707/63556>.
- Sielatycki, M. (2005). Kompetencje nauczyciela w Unii Europejskiej. *Trendy uczenia się w XXI w. : Internetowy magazyn CODN*, 3, 13-21. Retrieved from <http://www.cen.uni.wroc.pl/Pliki/13.pdf>

REFERENCES

- Bakhrushyn, V. (2016). Kompetentnosti i rezultaty navchannia u novykh standartakh vyshchoi osvity. *Osvitnia polityka : Portal hromadskykh ekspertiv* [Competence and learning outcomes in new higher education standards. *Educational Policy: Portal of Public Experts*]. Retrieved from <http://education-ua.org/ua/articles/702-kompetentnosti-i-rezultati-navchannya-u-novykh-standartakh-vishchoji-osviti>. [in Ukrainian]
- Beznosiuk, O. O. (2015). Sutnist ta skladovi profesiinoi kompetentnosti slukhachiv navchalnykh zakladiv systemy profesiino-tekhnichnoi osvity. *Naukovyi visnyk Kremenetskoj oblasnoi humanitarno-pedahohichnoi akademii imeni Tarasa Shevchenka. Serii: Pedahohika* [The essence and components of professional competence of students of educational institutions of vocational education system. *Scientific herald of the Kremenets Regional Taras Shevchenko Humanitarian and Pedagogical Academy. Series: Pedagogy*], 5, 147-153. [in Ukrainian]
- Bukhalska, S. (2012). Pislidyplomna osvita yak zasib rozvytku pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv medychnoho koledzhu. *Nova ped. Dumka* [Postgraduate education as a means of developing the pedagogical competence of teachers of medical college. *New pedagogical thought*], 4, 140-144. [in Ukrainian]
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2017). *Zakon Ukrainy "Pro osvitu"* [The Law of Ukraine "On Education"] № 2145-19 vid 05.09.2017. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. [in Ukrainian]
- Hrynova, V. M., Karpova, L. H. (2011). *Profesiina kompetentnist uchytelia: sut, struktura, umovy formuvannia* [Professional competence of the teacher: essence, structure, conditions of formation]. Kharkiv : Vyd-vo Virovets A. P. «Apostrof». [in Ukrainian]
- Hurevych, R. S., Kademiia, M. Yu. (2013). Profesiina kompetentnist pedahoha – neobkhidna umova yoho profesionalizmu. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* [The professional competence of a teacher is a necessary condition for his professionalism. *Modern information technologies and innovative methods of training in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems*], 35, 9-14. [in Ukrainian]

Деміденко В. В. Діагностика розвитку складників професійно-педагогічної компетентності викладачів коледжу

- Demidenko, V. V. (2015). Model rozvytku profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv u systemi naukovo-metodychnoi roboty koledzhu. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [Teachers professional-pedagogical competence development model in the college scientific and methodical work system. *Means of educational and research work*], 44, 40-50. [in Ukrainian]
- Zavalevskiy, Yu. (2017). Sutnist profesiinoi kompetentnosti vchytelia v realizatsii Kontseptsii Novoi ukrainskoi shkoly. *Nova pedahohichna dumka* [The essence of the teacher's professional competence in implementing the Concept of the New Ukrainian School. *New pedagogical thought*], 1, 11-15. [in Ukrainian]
- Zakharchenko, V. M., Luhovyi, V. I., Rashkevych, Yu. M., Talanova, Zh. V. (2014). *Rozroblennia osvitynih prohram* [Creating educational programs]. K. : DP "NVTs "Priorytety"". [in Ukrainian]
- Luk'janova, M. I. (2004). *Psihologo-pedagogicheskaja kompetentnost' uchitelja: diagnostika i razvitie* [Psychological and pedagogical competence of the teacher: diagnosis and development]. M. : TC Sfera. [in Russian]
- Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. (2016). *Metodychni rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity* [Methodical recommendations for the development of higher education standards]. Retrieved from <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5555-> [in Ukrainian]
- Mishchenko, S. H. (2017). *Rozvytok profesiinoi kompetentnosti vykladachiv fundamentalnykh dystsyplin u systemi naukovo-metodychnoi roboty koledzhu mashynobudivnoho profiliu* (Dys. ... kand. ped. nauk) [Development of the professional competence of teachers of fundamental disciplines in the system of scientific and methodological work of the College of Machine Building Profile. (Thesis for a Degree Candidate of Pedagogical Sciences)]. Retrieved from <http://duan.edu.ua/uploads/spetsializovani-vcheni-radi-17/18848.pdf> [in Ukrainian]
- Pelaheichenko, V. (2009). Kliuchovi komponenty kompetentnosti vchytelia. *Vidkryti urok: rozrobky, tekhnolohii, dosvid* [Key competency components of the teacher. *Open lesson: development, technology, experience*], 2, 55-60. [in Ukrainian]
- Raven, Dzh. (2013). *Kompetentnost' v sovremennom obshhestve: vyjavlenie, razvitie i realizacija* [Competence in modern society: identification, development and implementation]. M. : Kogito-Centr. [in Russian]
- Udovichenko, H. M. (2016). Psyholoho-pedahohichne rozuminnia poniat profesiinoi ta profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya : Pedahohika i psyholohiia* [Psychological-pedagogical understanding of the concepts of professional and vocational pedagogical competence. *Bulletin of the University of Dnipropetrovsk named after Alfred Nobel. Series: Pedagogy and Psychology*], 1, 359-364. [in Ukrainian]
- Shmyhol, I. (2011). Sutnist ta struktura profesiinoi kompetentnosti pedahoha. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia* [The essence and structure of the professional competence of the teacher. *Problems of preparing a modern teacher*], 4(1), 197-204. [in Ukrainian]
- Yuryeva, K. A., Tishchenko, O. M. (2014). Kompetentsiia, kompetentnist, mizhkulturna kompetentnist uchytelia: sutnist i zmist. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [The sphere of competence, competence, teacher's inter-cultural competence: essence and content. *Means of educational and research work*].

essence and content. *Means of educational and research work*], 42, 169-182. [in Ukrainian]

Tuning. Educational Structures in Europe. (2008). *Competences*. Retrieved from <http://www.unideusto.org/tuningeu/competences.html>

Salganik, L. H., Rychen, D. S., Moser Urs., Konstant J. W. (1999) *Projects on competencies in the OECD context: analysis of theoretical and conceptual foundations*. Retrieved from <http://hdl.voced.edu.au/10707/63556>.

Sielatycycki, M. (2005). Kompetencje nauczyciela w Unii Europejskiej. *Trendy uczenia się w XXI w. : Internetowy magazyn CODN*, 3, 13-21. Retrieved from <http://www.cen.uni.wroc.pl/Pliki/13.pdf>

Деміденко Віктор Володимирович

директор ДВНЗ «Куп'янський
автотранспортний коледж»
вул. Студентська, 34, м. Куп'янськ,
Харківська обл., Україна 63701
Тел. +38(05742)5-66-05
ORCID ID 0000-0001-8002-1183
e-mail: kupyanskatk@ukr.net

Demidenko Viktor

principal of the State Higher Educational
Establishment "Kupiansk Motor Transport
College"
Studentska str., 34, Kupiansk, Kharkiv region,
Ukraine 63701
Тел. +38(05742)5-66-05
ORCID ID 0000-0001-8002-1183
e-mail: kupyanskatk@ukr.net